

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос
адыга

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къышегъэжъагъеу къидекъы

№ 145 (22115)
2020-рэ ильес
БЭРЭСКЭЖЬЙИ
ШЫШХЪЭИУМ и 19
ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП
къыхетыутыгъэхэр ыкы
нэмикі къебархэр
тисайт ижъугъотштых
WWW.ADYGVOICE.RU
6 +

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ иғъэзет

Щынэгъончъэныр ылъапсэу

Шэныгъэм и Мафэ Адыгеим щынэгъончъэу щыреғъекъокыгъэним зыщитеғушыиғъэхэ зэхэссыгъо терроризмэм пэшүекъогъэнимкээ комиссием тыгъуасэ илагъ. Ар зерищагъ Адыгеим и Лышхъэу Къумпыл Мурат.

АР-м гъэсэнгъэмрэ шэныгъэмрэкэе иминистрэ иапэрэ гуадзэу Евгений Лебедевым къызэриотағъэмкээ, шэныгъэм

имафэ республикэм иеджаплэхэм ашызэхашцэт. Мэфэкъ зэхахъэхэм ахэлэжъэштых апарэ классым клоштхэр, джащ фэдэу

еджаплэм зэлухыгъэ чыплэ икъу иэ зыхукъэ я 9 — 11-рэ классхэм арьсхэр.

Коронавирусыр къэмыйгъэ-

хъугъэнимкээ шэгъэн фаехэу Роспотребнадзорым къыгъэнэфагъэхэр мэфэкъ мафэм имызакъо егъэджэнир мэклофэкъэ шлокъ имылэу агъэцэклэн зэрэфаэр Лышхъэм иғушыиэ къышигъэшыгъ.

«Цыфхэр зэрэсымаджэхэрээм иофигъо джыри зэлухыгъэу къэнэ, аш елъытыгъэу санитарнэ шапхъэу щылэхэр зэкэ гъэсэнгъэм иучрежденихэм ашызехъэгъэн фае, — къылыагъ Къумпыл Мурат. — Аш

ельтыгъ тисабыйхэм япсаунгъэ, узыр къэмыйгъэхъэгъенным анахъэу шъунаэ тежъугъэт. Районхэм терроризмэм ебэныгъэнимкээ комиссиу ашылахъэхэрэм мы иофигъор ашызэхшъуф, еджаплэхэмрэ къэлэцикъу ыгъылпэхэмрэ ялашэхэм иоф адашьуш!».

АР-м гъэсэнгъэмрэ шэныгъэмрэкэе и Министерствэ къытыгъэ къебарымкээ,

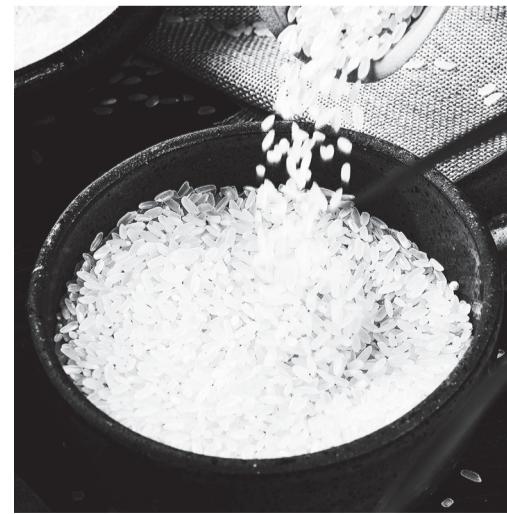
(Икъех ј 2-рэ нэклуб. ит.).

Мэкъумэш хъызмэтыр

Іэкъыбым нахыбыу щыуагъэкъынэу

УФ-м и Президентэу Владимир Путинир къэшакъо зыфэхъугъэльэпкъ проектхэм ашыщэу «Дунэе кооперациер ыкы экспортыр» зыфиорэм ипхырышын пае аштэгъэ федеральнэ проектхэм ашыщ мэкъумэш хъызмэтым ипродукции іэкъыбым пъекъогъэним фытегъэпсыхъагъэр.

Аш къышыдэлъытагъэхэр Адыгэ щыгъэцэкъэгъэнхэм пае мэкъумэш хъызмэтым ипродукции іэкъыбым щыуагъэкъынэм фэгъэхыгъэу шъолтыр проект аштагъ. США-м идолларкээ къэлъытагъэу миллион 36-м къышымыкъэу ауасэ тихъызметшланхэм япродукциеу іэкъыбым щыуагъэкъынэм 2024-рэ ильесим нэс къыфэкёнхэу ары пшъэрэль шъхъялэу щытыр. Аш пае къыдагъэкъырэр нахыбэ ашын, товархэм ягъэзеклонкээ ишыкъэгъэ инфраструктурэр гъэпсыгъэн фае. Ари проектым къышело.

(Икъех ј 3-рэ нэклуб. ит.).

ЩЫНЭГЬОНЧЬЭНЫР ҮЛҮПСЭУ

(Икэух).

гъесэнгъэм и учреждениехэр терроризмээ щуухумэгъэнхэм епхыгъэ юфшэнэры джырэ ухтэм ашылгъякуатэ. Мы ильэсэм тельтигээ милькур зэкл пломи хүнэу агъефеда. Адыгейм гъесэнгъэм ипсэуа-

льхэу ихэм полицием елбэтуу укыззеджэктүүн кноңкэхэр ачлэтих, машо къэхүгъэмэ макъэ къэзигъэштүүт автоматическе пкыгъохэмкэ, видеольпльенникэ зэтегъэпсүхагъэх, хуруябзэу къэмшигъэхээ закьюу къэнагъэр Мыекъопэ районымит еджаплэхэм ашыщэу зы. Адыгейм и Лышхъэ муниципальнэ псэуплэм иадминистрации шырьлы фишигъэ юфыгъор пынкэу дахьээзынэу ыкыл къыкыгъэхэгъэхээ терроризмээ еджаплэхэмрэ къэлэцкылкы ыгыгъэхэмрэ щуухумэгъэнхэр игъом ыкыл икью зэшохыгъэнным мэхъанэу илэм.

«Шэнгъэм и Мафэ фэгъэхъыгъэ мэфэкъым сабыйхэр ашылабэ дашэу ежэх. Аш ихэгъэунфыкын тэрээз, пстэури къыдыхъльтагъэу тыкъеколпэн фое процентишъэм нэсэу еджаклохэмрэ къэлэгъаджэхэмрэ ящынэгъончъэн зэшохыгъэу», — кылуагъ Күмпил Мурат.

Росгвардием Адыгэ Республикаанкэ и Гъэйорышланпэ испашэ ишшэрилхээр охтэ гъенэфагъэкэ зыгъецкээрэ Игорь Нечаевым къызэриотагъэмкэ, гъесэнгъэм иучреждение пстэоу Адыгейм итхэр къагъэгъунэх Росгвардием ивневедомственнэ къулыкъу, мышкыэрэгъулэхэм ыкыл унэе къэгъэгъунэн организациихэм. Къулыкъу зэфэшхъафхэм азыфагу щызэхэштээ комиссием ахэр ыуплэкүгъэх ыкыл юфу ашлэрэм зэрэдштэхэрэм епльгъэх. Мэфэкэ юфтхъабзэхэр рамыгъажэхээз ахэр ёншызэхаштхэр хэбзэухумана.

Клохэм ауплэкүштых къулыкъум ихэе гъесагъэхэр ягъусэхэй.

Спортым зыщыпыльхэ обьектхэр терроризмээ щуухумэгъэнхэм иофыгъю шхъафэу зэхахыгъ. АР-м физическэ культурэмрэ спортымрекэ и Комитет испашэу Дэгужье Мурат къызэриуагъэмкэ, ашшэрэ шапхъэхэм адиштэрэ спорт юфтхъэбзэхшохэр ашызэхэштэйнхэмкэ Адыгейм щагъэфедэрэр спортым фытегъэпсыхъэгъэ псэолэ 16. Ахэр зэрэшынэгъончъэхэмкэ тхылхэр апшылых, УФ-м спортымкэ и Министерствэ спорт объектхэм-

кэ и Урысые реестрэ пстэури хэтых. Муниципальнэ мылькум хэхъэрэ спорт псэуалъэхэм къатефэрэ категориехэр афэшыгъэхэу зигугуу къэтшыгъэ реестрэх хэгъэхэгъэнхэм иофыгъуи къаатыгъ.

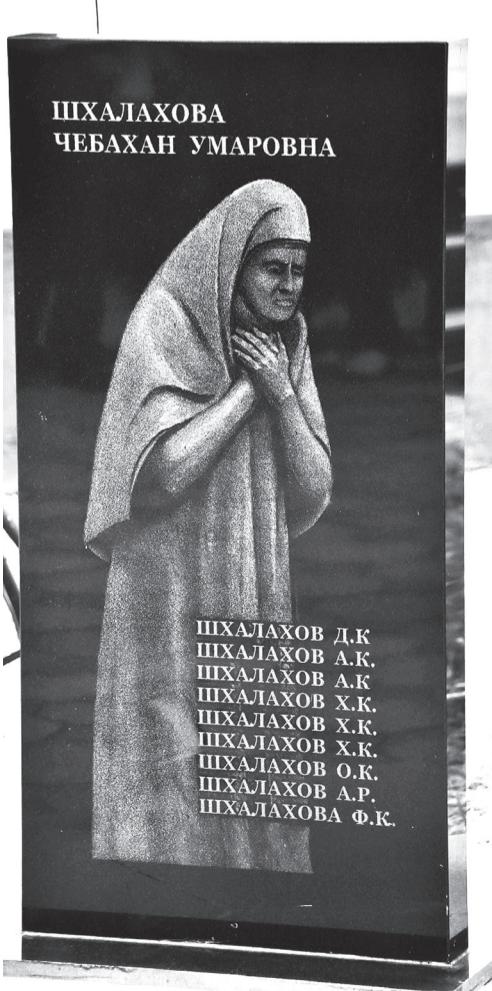
Къалэхэмрэ районхэмрэ япашхэм республикэм и Лышхъэ шырьлы афишигъыгъ мы юфшэнэры агъэпсынкэнэу ыкыл къыкыгъэхтхыгъ цыфхэм ящынэгъончагъэ гъэлэшыгъэн зэрэфаем. Мыш дэжым Лышхъэ эмтэйтэ катогорие зимиэ псэуалъэхэм шылтыр ыкыл урысые мэхъанэ зиэ зэнэкъуухэр ашызэхаштхэр мыхъунэу.

Зэхэсигъом ильэхъан джащ фэдэу щызэхахыгъэх мэкъэтын имэфэ зыкы ѹыщызэхашащц псэуалъэхэу Адыгэхъалэрэ Мыекъопэ районымрэ адэтхэм ящынэгъончъэн, терроризмээ епхыгъэ гупшигъэхэм апшүе-когъэнам афэгъэхыгъэ юфыгъохэр. Клэухым едэүгъэх Туюцожь ыкыл Кощхъэблэ районхэм терроризмээ пэшүеклонъямынкэ якомиссием иофуу зэшуахырэм.

АР-м и Лышхъэ ипресс-къулыкъу

Сурэтхэр А. Гусевым тыригъэх.

Ны пстэуми яшгэжьишт

Хэгъэгу зэошхом ильэхъан льфыгъабэу илэр заом зытупчи, янахыбэр зымыльэгъужыгъэ бзыльфыгъэу Шхъэлэхъо Чэбэхъан блэкыгъэ шэмбэт мафэм шапсыгъэ куаджэу Шлонкю шэжь саугъэт кыщыфызэуахыгъ.

Лышхъэу Күмпил Мурат ишшэрилхээ Адыгэ Республикаан илэхъан икэли 9, икъорыльхи 3 ыкыл инысэ зэпэуцужхэм ахэлэжьагъэх, хэгъэгур къагъэгъунээз кэли 7-р, зы къорыльфыр ыкыл нысэр хэклидагъэх.

— Хэгъэгу зэошхом Теконыгъэр къызщыдахыгъэр ильэс 75-рэ зыщыхъуэм Шлонкю мэхъанэшхо зиэ юфтхъабзэ ёншызэхаштагъ, — къащитгыгъ исоциальнэ нэклюбгъохэм Күмпил Мурат. — Сыгу къызэдеэу рэзэнгъэ гуцыэхэр афэсэгъазэх аш икэцшаклохэмрэ хэлэжьагъэхэмрэ.

Лышхъэм къызэриуагъэмкэ, Шхъэлэхъо Чэбэхъан ишэжь саугъэт янэ-

пэепль хуущт зэуаплэм зильтфыгъэхэр зытупшихи, анах льаплэу ялэр — яса-

быхъэмрэ ахэм къаклэхъуягъэхэмрэ — къэралыгъом икъэухумэн иоф фэзыгъэ

ны пстэуми. Ахэм егъешээрэ шэжьэрэ льтэнгъэрэ къалэжьигъ.

Ахэр нахь зыфэсакъыжынхэ фае

Зэпахыре узэу дунаир зэлзызыкүгъэр кызежьагэм кыщыублагъэу зыныбжь ильэс 65-м шокыгэ тинахыжхэмкэ ыкни хэужыныхэгээ уз зиэхэмкэ щынагьоу зэрэштыр врачхэм, медицинэм пыль шэнэгэлэжхэм къало.

Зэрагъэунэфыгъэмкэ, уз гээтэйтэйгээ зиэм коронавирусыр кызыгуулалтгээ аш хыльзэе ехьильдэдээ ышыгъэм ытхьабыл е ышхъэкуц лыпцагъэ иуцион ылэхийшт. Аш аш фэдэм инсульт кьеолэнэм ишынагьо шхъашытэу зыкалтытэр. Лыпцагъэм шхъэкуцым ыоф езыгашлэр лынтфэр зыэфишикэ, лыэр рымыклюжьэу ар егальэ. Аш тетэу «ишемический» зыфалорэ инсультыр цыфым къео.

УФ-м зуухумэжжынымкэ и Министерствэ игоспитальхэм ашыц иотделениеу гум хиургическэу зыщелазэхэрэм илащэу, медицинэ шэнэгэхэмкэ кандидатэу Григорий Громыко гупча гээзет горэм инсультын ишынагьо зысхъашытхэм коронавирусым иягъэ зэраригъэкырэм джирэблэ-

гъэ кыщытегущыагь. Аш кызыэриорэмкэ, коронавирусыр кызыэолалтгээ аш хыльзэе ехьильдэдээ ышыгъэм ытхьабыл е ышхъэкуц лыпцагъэ иуцион ылэхийшт. Аш аш фэдэм инсульт кьеолэнэм ишынагьо шхъашытэу зыкалтытэр. Лыпцагъэм шхъэкуцым ыоф езыгашлэр лынтфэр зыэфишикэ, лыэр рымыклюжьэу ар егальэ. Аш тетэу «ишемический» зыфалорэ инсультыр цыфым къео.

Врачам кызыэриотагъэмкэ, инсультыр зэтэйрафы. «Геморрагический» зыфалорэр лыэр льэшэу зэрэдэхийгээм (повышенное давление), шхъэкуцым екүрэ лынтфэр зэрэшькуюаэхэм къяэхийн ылэхийшт. Түмкин лынтфэр зыхъашыгэу кызыэлэутхэш, шхъэкуцым лыпцагъэр яуцо,

а зыдэуцогъэ чыплем ыоф ымышлэжь ешы.

«Ишемический» заджэхэрээр цыфым ынныбжь хэкуатэу ильынтифхэр зэхэхийхэгээмэ е лыпцагъэр, нахыбэрэмкэ ар гум къекы, шхъэкуцым екүмэ ары кызыхэхийрэр. Гурмысаоу, тэрэзэу ыоф ымышлээрэм, аш фэдэм инсульт кызыдихынкэ щынагьо мэхь. «Аритмия сердца» зыфилорэ узэр врачам щисэу кыыхыгьыкай ар непэ хиургическэ шхъэхэмкэ зэрагъэхъувжырэм кылыгъэтхэгь.

Ишемический инсультыр нахьбэу бзыльфыгъэхэм къяулэй ары кызыэриугъэр. Ныбжыкхэхэм лынтфэр уз горэ къадэхъувжьэу ялэмэ ары аш ишынагьо ашхъашыт зыхъурэр. Джаш фэдэу цыфым янэ, ятэ, янэжь, ятэжь

льынтфэр, гу узхэр ялагъэхэу, инсульт къяолэгъэу щитмэ, ежыми ар къеонкэ щынагьо мэхь.

Мы уз тхамыклагъор кьеолэнэм ишынагьо зысхъашытхэр, гум епхыгъэ уз зиэхэр сидгийкэ япсауныгъэ пстэумэ анахьэу фэсакынхэ, врачам дэжэйгээ игъом клонхэ, йээзгэу уцэу къафыратхыкыгъэхэм игъом яшонхэ фае. Ахэм туныр, шон пытэхэр къауханхэ, япсауныгъэ кызэ-тезгээнэшт шапхъэхэр агээцэкэнхэ фае.

Коронавирусым зызериу-шомбгүрэм кыщыкагь, ар кызыэзүзхэрэм япчагьэ нахь маклэх хуугъэ. Арэу щитми, щынагьо джыри щыл. Мыхэм афэдэу зынныбжь хэктолагъэхэри коронавирусым фэсакынхэ фае. Сыда пломэ, джыри эз къэтэлохы, COVID-19-р хэужыныхэгээ уз зиэхэмрэ зынныбжь хэктолагъэхэмрэ анахьэу афырекь.

Іэкібым нахьбэу щыуагъэкынэу

(Икіеух).

АР-м мэкью-мэштимкэ и Министерствэ тызэрэшгъэгъозагъэмкэ, 2019-рэ ильэсүм гъомылапхьэу ыкни мэкьюмэш продукции зыхашыкэу доллар миллион 12-м ехь ауасэ Адыгейм іэкібым щылуигъэкыгъ. Китаир, Тыркуер, Вьетнам, Германиер, Азербайджан, Белоруссиер, Абхаз Республикар, Узбекистан ыкни Грузиер ары республикэм нахьбэу зэлхыныгъэ зыдьрийхэр. Къэкіхэрэ ыкни былым дагъэхэр, щэм, хаджыгъэм, хэтэрихэм, пхэшхъэ-машхъэхэм ахешыкыгъэ гъомылапхьэхэр, кэнкіэр, шъоур, шон пытэхэр, спирт зыхэмт шонхэр, лэжыгъэ зэфэшхъахэр ары мыс къэралыгъохэм ащауагъэкырэр.

Джащ фэдэу пындэжэу Адыгейм къыщауагъоижырэр экспортын агъэконоим пае аш фыте-

гъэпсыхъэгээ инвестиционнэ проект рахыжьагь. Республика имэкьюмэш хызмет хэхоньгъэ езыгъэшыре хызметшлэлэ анах инхэм ашыщэу «Синдики-Агро» зыфилорэм ипиндэлжэхырэу Красногвардейскэ районым итэв егээклэхь. Псы зэрэлгагъэхъошт ыкни ишыкігээ чыгъэшхүхэр зэрэлгагъэхъащт системэу агъэпсырэм шэпхъакылэхъа-нам кызыдихыгъэхэр кыщыдэлтигъэштых, пындэжэу къырахыжырэр іэкыб къэралхэм ащауагъэкын гүхэль я.

2021-рэ ильэсүм нэс гектар 800-м кыщымыкэу атлупшынм ынж итых. Тызихэт ильэсүм аш щыщэу гектар 300-р атлупшыншт. Системакэм иапэрэ чэзыу аухыгъ, ар гектари 100-мэ ащауагъэпсыгъ. 2019-рэ ильэсүм инвестициу халхыгъэр сомэ миллион 15,6-рэ мэхь. Аш щыщэу сомэ миллиони 9,08-р Адыгейм имэкьюмэш

продукции іэкібым щыуагъэ-кыгъэнэм фытегъэпсыхъэгээ юфтхъабзэхэр кыщыдэлтигъэтагь. Бэдзэршылэлэ нэкто-къогъоу къадицуходхэрэм апэшүеклошунхэм ынж итыхнэм фэгъэхыгъэ зээзгыныгъэм

ятыгъэнэм фытегъэпсыхъэгээ юфтхъабзэхэр кыщыдэлтигъэтагь. Бэдзэршылэлэ нэкто-къогъоу къадицуходхэрэм апэшүеклошунхэм ынж итыхнэм фэгъэхыгъэ зээзгыныгъэм

Анахьбэу іэкібым ащаэрэр къэкіхэрэ ыкни
Ахылым дагъэхэр ары. США-м идоллар миллио-ни 5 фэдэз ауасэ зэтирашыгъ. Джащ фэдэу доллары миллионы 3-м ехь ауасэ Ѣэм хэшікіыгъэ гъомылапхъэхэр, шъоур ыкни къэнкіэр іэкібым къэралхэм ащауагъэкыгъэх.

(Соглашение о повышении конкурентоспособности) кэхтэхэхэм чыфэ къязытырэ банкхэм, нэмийк финанс организацихэм, къэралыгъо корпорацихэм федеральнэ бюджетым къыхэхыгъэу субсидие афэгъэ-клохыгъэнэр зэу ахэм ашыщ. Федеральнэ проектэу «Экспорт продукции АПК» зыфилорэм хызметшлэлэу гъомылапхъэ къыдэзгэхъэхэрэм, продукциер іэкібым зыгъаклохэрэм къэралыгъо іэпүлэгьту

ычыплемэ федеральнэ бюджетым къыхэхыгъэу субсидие къатыжыщт. Джи мары мы ильэсэу тызихэтим кэу къыхилхъагъэхэм ашыщ мэкьюмэш продукцием сертификат пылын мыльку пэузгъахъэхэрэм аш кызыэрэфырагъэгъэзжырэр.

ХҮҮТ Нэфсэт.

Къужъэрьсэ

Шхъэгуаш ѿ гуэзэ къушхъэ таукъеме къадечьыф псыхъожъябэмэ зыкъыхагъаш. Хаджекъо хью зэжкум къесынкъе бэ къемынагъеу, исэмегубгъукъе Сырыф, иджабгъукъе Мышъакъо къихэлъадэх. Мы псыхъожъыитумэ янепкъехэр ильэс мин пчъагъехэм адигэхэм япсэуплэштыгъех. Археологии сауѓетэу ашызэгъеулагъэр бэдэд. Ахэр мыжко лэшлэгум къицьублагъеу къыкъелъыкъогъе лъехъанэхэр къахеубытэх. Зэкэ гъешлэгъоны, ау Мышъакъо фэдэ ахэтэп, арыш, аш игугуу къэпшиныр тефэ.

Мышъакъо Европэм анах къэлэжъеу къыщагъотыгъэмэ ашыщ пломи ухэукъоцтэп. Инагъекъе арэп, ишыкъе-гъэпсыкъекъе ары нахь. Къэлэ нэшанэ ил: бгышхъэ шыгум тет, къокылпэмкъе гъэзэгъе зызыкъелъэнэкъо псыхъо нэпкъ лэгэ зандэм къеухъумэ, мыжко чеу лужукъе къэшхъэгъагъ, дэхъэпэлэ закъо нахь илагъэп. Къэгъэгъунэгъе псыуплэхэу энеолитым хахъехеу тичыналье къыщагъотыгъехэм анахыж.

Мыжко чеукие хураауу къэшхъягъеу, гъэптигъеу, дэхъэпэлэ закъорэ къэлэпчье закъорэ нахь имылэ зыхуукие, къалэу альтытштыгъе.

Археологии сауѓетэу Мышъакъо блэкигъе лэшлэгум ия 50-рэ ильэхэм якъеухъэм къыхагъэшыгъагъыкъи етлэн-уплэклунхэр ильэс заулэрэ щашыгъагъех. Ау аш ыуж лэшлэгумыкъо Мышъакъо шээнгъэлэжъхэр щитлагъехэп. Къагъотыгъехэм къызэрраушхъатирэмкъе, къэлэжъыр энеолит лъехъаным хэхъе, ыныбжь ильэс 5500-рэм ехъу, мыеекъо

Ильэс къэс Адыгэ чынальэм археологхэм хъэламэт горэхэр къышамыгъотыхъуу къихэкъирэп. Аш фэдэ хуугъэ-шагъэм икъэбар аш лыпытэу цыифхэм альээсы, ау къыхэкъы артефактхэр зэхъыллагъехэр, зыфэдэхэр бгъэунэфынхэм пае ильэс зытгүшэ тоф адэпшлэн фаеу. Аш ыуж нылэп къагъотыгъэм икъэбар къызытльагъээсирэр. Псэуплэжъеу Мышъакъо пэблэгъе гъочлэгъым мэз къужъ гъэгъулагъехэр машэм ильхэу археологхэм 2014-рэ ильэсийм къычлагъотэгъагъех. Заупльэкъухэм, ильэс 5000 фэдиз аныбжьеу агъунэфыгъ.

Пчъагъехэм игъорыгъо кислородым ахэр чычлэгъым чегъэстыхъех. Гъешлэгъонир — пхэхэр шомыкъ хуугъэхэм, чыгэягъэмэ, клаингъэмэ, хэшъэягъэмэ е нэмынгъигъэмэ къыспшэнхэу ятеплэкъ къызэтенэх, ау ахэр лъешуу пхъапхъех — ятлэмэ къахэлхыныр псынкагъон. Мэз къужъеу къагъотыгъехэм афэдэхэр лъэпкъ (сорт) зэфэшхъяфхэу тимэхэм джыри ахэтых. Шэныгъэлэжъхэм къызэрлорэмкъе, къычахыгъэхэмрэтильхъанэ къэкъыхэрэмрэ лъешуу зэфэдэх. Аш елтыгъеу тиохабзэ (климат) ижъирэм къышегъэжъагъеу зыпкъ зэрийтэр ыкъи зэхъокъынгъэшхохэр зэрэфэмыхъулагъехэр агъунэфы.

Гаер тхъачлэгъ ашыщтыгъе, чыгэе зэхэтхэм тхъэшхэр (святилища) аашашыщтыгъех, къужъаемэ ачлэгъхэм тхъэ ашельэштыгъех. Нэчэрэзые икъокъылэкъе, Пкэшэе үшшо, чылэ тхъачлэгъеу къужъешхо үтүштгыгъе. Тэуйхъаблэ уикэу Мэртэ ыапчэе узычлэкъые, Нэчэрэзые хэгъуашхъэм узэрихъеу, а чыгым апе улыкэштыгъе. Къужъаемэ пэчынатлэу Пкэшэе үшшо псынкэлэч шагъо илэштыгъе. Гъогурыклохэр, Iахъохэр, мэлахъохэр, мэкууаохэр, чылэм щыщхэр а псы къергъо чылээм ешьощтыгъех. Къужъым игъо зыхуукие, къеткъохыгъэхэр ашхыщтыгъех, зыдахыщтыгъех. Тэуйхъаблэмэ ятхэлэйлэуплэ къужъе Пцэлъикъо иадырабгы итыгъе ыашхъэм тетыштыгъе.

Унагъомэ чыиг мафэхэр яиэштыгъэх

Чыиг лъэпкъ горэ лакъом е унагъом фэмафэу ылтытэштыгъе ыкъи ар хихыщтыгъе, щагухэм адагъэтлэхъэштыгъэх, тхъэлэлэхъум ашагъэфедэштыгъэх. Сабый къызафэхъукие, унагъом ичыиг лъэпкъы фэдэ фагъэтлэхъэштыгъе. Анах агъельялэу щытгъе къужъаэр — шъэожъыем, мылэрысэр — пшьешлэхъыем афагъэшүашштыгъе, ацлэхэмкъе «аш ичыиг» алоштыгъе. Дэгъоу къэклэ зыхуукие, ишылакъе тегъэпсихъагъе хуунэу гутгэштыгъе.

Лъэпкъым е унагъом щыщхэм ячыгы (гүшүлэм пае, къужъаэм) ыцэ къялоштыгъе. Ехъэм анэмикъ горэм къыуягъеу зэхахымэ къэтэджыщтыгъех, ымышлахэу къызилокъе, лакъом

Чыиг лъэпкъ горэ лакъом е унагъом фэмафэу ылтытэштыгъе ыкъи ар хихыщтыгъе, щагухэм адагъэтлэхъэштыгъэх, тхъэлэлэхъум ашагъэфедэштыгъэх. Сабый къызафэхъукие, унагъом ичыиг лъэпкъы фэдэ фагъэтлэхъэштыгъе.

Пэ культурэм ипэсэрэ лъэхъанэ къыхеубите.

Аужыре ильэхэм Къэралыгъо Эрмитажым иэкспедиции упплэкъун, тын иофшэнхэм мыш икъэрикъе ашыпидзэжъыгъ. Мышъакъо пэблэгъе гъочлэгъым Сергей Осташинскэр зипэшэ купыр щитлээ мэз къужъхэр зэрыллыгъе машэ къыхагъэшыгъ. Ильэс мин пчъагъехэм чэлтэгъэхэм ятеплэ къызэтенагъ, ау шомыкъ хэдэй шуцлабзэ чэхъухъягъэх. Къэхэр аклоцылтыгъе. Енэгүягъо ижъыкъе гъомылэу а къужъхэр агъэгъухи гъочлэгъ машэм ратэхъягъэхэкъе. Дэгъоу къызэтенагъэхэу 20 фэдиз, сантиметри 2 — 3 яхъурэгъеу къахахыхи, Санкт-Петербург зыдашгъагъэх. Заупльэкъухэм, зэрэжъыдэдэхэр агъунэфыгъэх, аныбжь ильэс 5000-м къышыкъээрэп. Зэрэхъурэмкъе, энеолитым ильхъанэ тягэж плашьэмэ джыре фэдэу къужъхэр агъэгъу Ѣыкъи шхынигъо ыашу ыпчэгъануу яштгыгъ.

Археологи сауѓетэу Мышъакъо блэкигъе лэшлэгум ия 50-рэ ильэхэм якъеухъэм къыхагъэшыгъагъыкъи етлэн-уплэклунхэр ильэс заулэрэ щашыгъагъех. Ау аш ыуж лэшлэгумыкъо Мышъакъо шээнгъэлэжъхэр щитлагъехэп. Къагъотыгъехэм къызэрраушхъатирэмкъе, къэлэжъыр энеолит лъехъаным хэхъе, ыныбжь ильэс 5500-рэм ехъу, мыеекъо

Ижъым къыщи-ублагъэу чыиг-хатэхэр алэжых

Зэкэри зэрэшгъуаззэ, Кавказым икъохылэп ильэс мин пчъагъехэм ашыпсэурэ адигэхэм пхэшхъэ-мышхъэ чыгхатэхэр къагъэхых. Тичыг лъэпкъ дэгъухэм якъэбар зэрэдунае Ѣызэлъаша.

Адыгэхэм сидигъоки чыгхэм мэхъэнэ гъэнэфагъе аратэу хабзэ — мафхэу (огъурылыхъ), мыгъохэу (огъурцызыхъ) зэтырафых. Пхъэшхъэ-мышхъэхэр, пхъэ пытэ лъэпкъхэр мафхэм ахалъытэх: чыгайир, клаир, бзыфыр, хамшунтэр, дэжынер, мэткю чыгыр, нэмыкъхэр. Чыгыгьомэ ашыщхэр: пхэшьабэр, заер, ланчъэр, къумбылыр, шэдигъор, нэмыкъхэр. Ахэр халпэм рагъэтлэхъэштыгъех.

Пшхын пльэкъишхэр къызьп-къэхэр иуупкъыхэе бгъэстыхэм мыхъунэу алтытэ. Къужъаем унэси хуухэнэу Ѣытэп, гуугъэми ильэсил темышэу раупкыжыщтыгъе. Къэгъагъе хуугъе чыгыр зыраупкыкъе, бзыльфыгъе лъэримыхъе аукыгъэм фагъадэштыгъе.

Пхъэшхъэ-мышхъэ чыгхэм тхъэлэлэхъум ашагъэфедэхэр хэбзагъе. Чыг-

ЧЬЫГХЭР

Цэрылоо адыгэ чьыгхатэм язэгъашэн зиахыши хэзыльхэгъэ Тхагуушъэ Исмахыилэ ыгъаунэфыгъ. Ахэм ашыщых шэхэз зигбо хуухэрэ бжээлэх-къожыр, хутгымыр (черкес бергамот), мэкьюоныгъо къужыр, кымафэрэ пачыжырэ бжыхъэ къужыр, инышо хуурэ дөлжкужыр, щахэкъужыр ыкы нэмийхэр.

Мэкьюмэцшишэ кызыркыом яснаущыгъэ кыыхыгъеу, зэфэшьхаф пхэшхээ-мышхээ чыгхэм якутамэхэр зэпагья-кэштигъэх, тетгэхэр ашыщтыгъэ. Гыатхэм мэзым кирэм къужье-еми е мышысими күтэмэжье кыпупкыти, мэзым кыышы-кырэм тетгэ фишыщтыгъэ. Ижыре Адыгеим азы чыгым мышысихэри къужыркысихэри кыпукхээту итыгъэх. Тетгэ зи-

нахыжъеу хэтхэм араоштыгъэ ыкы хэукононгъэ зышыгъэр зэрыс яунэкощ унагю тышэ (къурмэн) ышыщтыгъэ.

Хаплэ зыубытырэм ищагу кызыпхыкхэрэ чыгхэр дигъэ-тыхъэштыгъэх. Унагю кор-щимэ, ихаплэ ит лээко чыгхэр, кыччептыхыкхын амал илэ зыхыкхэр, рихыхыщтыгъэх ыкы чыпакхэм зидихыжыщтыгъэх.

Чыг бгээтыхъсаныр Тхээм игуалэу, псапэу альтытэ. Гёогу гынэхэм, цыф куаплэхэм, кэхальхэм ашагъэтыхъсэх. Ижыкхээ чыгхатхэм зэкэ ахэханх, кыпачынх фитигъэх. Пхэшхээ-мышхээ чыгхэу къэхальхэм, кашхэхэм ашагъэтыхъсэхтыгъэх: «О, Тхээ, мыш кыпакхэрэм ип-сэпагэе лагъэм лагъак». Кыапакхэм ягъо зыхыкхэр, лыжхэр къэм дахьхэти кыпачы-щтыгъэх, агощыщтыгъэх. Дунаим ехижыгъэмкэ псапэу альтытэ-щтыгъэх. Блэкхэрэр аш фэдэ чыгхэм запылабекх, «лагъэм ыпсэ мэгушо» алоштыгъэх. Хадэхэм апсэхэр чыгхэм ахэхажыхъеу гугъэштыгъэх.

Цыфэу шүшлэгэшхо зиэу, лыгъэ зезыхъагъэ «шүшлэ чыг пфагъэтыхъсаныр пфешуаш о», раоштыгъэ ыкы лыхъужьым ыцэхээ агъэтыхъсэхтыгъэх.

Къужъе чыгыр анах агъэлъаплэрэм ашыщ къодыеп, иуупкыимэ, бгээстымэ адигэ лэпкыимкэ щынагъоу альтытэ-щтыгъэх.

Адигхэм ижыкхэм зэралоштыгъэмкэ, цыфхами псэушхэхэми пхэшхээ-мышхээ чыгхэм щынагъоу куачэ къараты. Къужъе чыгыимэ псэушхэхэр куаххумэх, къагъэйнх.

Фэло-фашихэм чыгхэр ашагъэ-федэштыгъэх

Бжыххэрэ, лэжыгъэхэр кон-хэм зэрагъэлжыкх, Тхээшхогохъяж мэфэх ашыщтыгъэ. А лэхъаным мэзым клохэти, къужъе чыг цыкы, къутэмийн игъорыгъоу анах хэхнонгъэшхо зыщишыгъэр Темир Кавказыр ары.

Адигхэм кыыхахыгъэхэр сорт чыгайе щылэу тишэнагъэлэж

фашыгъэ чыгхэм альапсэхэр псыгхэхэр, ашхыагыкх гумынхуу куушхэхэм джыри уашалокх.

Къужхэр мэшисэхэм афэдэу бэрэ щылыххэрэп, аш пае нахыбэрэм кызыэропачыгы-кхэх ашхых. Шхыныгъо зэмэлэхжыгъохэр ахашыкхы: текэхэр, къужыпсыхэр, санэхэр, къужь шуатхэр, компотхэр, квасхэр, мармеладхэр ыкы вареньхэр.

Псауныгъэмкэ зишугъэ кыкхорэ витаминхуу С, А, В, РР, минералхэр ыкы калий

щыгхэр ахэлхых. Иэзэгүү бэмэ афэхь: гум, лынтфэхэм, жээжьхьех, клоцым, нэмийхэм.

Лэшлэгүү гурытхэм къужыр кызыэропачыгъэу пшхы мыхуу-щтэу Европ хэгээгүү арьсхэм къашхуу-щтэхэ, аш пае мыйж-жуагъэмэ зыуалхъэштыгъэ. Хэгээгүү горэм укы зытрайхъя-гъэм къужь шэгъабэ щырагъэшхыэ агъале-щтыгъэ.

Къужыр ишугуагъэ тильэпкэ зишлэрэр бэшлэгъэ. Шхыныгъо зэмэлэхжыгъохэр хашыкх. Шьюужъом ыууж, зэкэмэ анах

иашлоу, къужлыбжъэр хашыкы-щтыгъэ. Къужь гэгүүгъэр шхы-лыкхээ ахваджыштыгъэ ыкы агъэлбжэштыгъэ. Гукъо нахь мышэми, хальхэштыгъэхэри, зэрауцшэхъэштыгъэри тшлэрэп. Тызыщыгъуазэр а шхынгъор иашлу-шуу папкэу зэрэлштыгъэрэ.

Тхээм къэрэшл аш фэдэ пчаг-гъэу тильэпкэ хихыгъэу чэнагъэ тфэхүгъэм иппчагъэ. Анах зэрарышо адигхэм языгъэ-шыгъэр я XIX-рэ лэшлэгүүм лэпкэ гээлод зауу кыташылэ-гыагъэр ары. А лэхъанэм егээ-зыгъэкхээ тильэпкэ хэкур зыра-гыагъынэм, куаджэхэу хэкужь-нэ хуугъэхэм чыгхэтабэ кы-рынгъэгъэ. Непэ кызынэсигъэм ахэм хьеу кыапакх, куушхээм ичылабэм атетых. Мышиако ыкы аш кытапуулэ чыпхэхэм жъы хуугъэхэу чыгышхохэр, метрэ 20-хэр ялэгагъэу кы-щэхъях. Якутамэхэр гыгъэхэм, кыагокыкыгъэхэм, ильэс къэс хьеу кыапакх. Уз гори къямы-гуауу пэсэрэ адигэ чыг лэп-кышлух. Янахыбэр къужых, мышысех. Бжыххэе къэс къя-тэххыхэрэп къашых.

Адыгэ къужъым имэфэк

Ажырэ ильэхэм шышхэйуу мазэм икэхүүм, Бибэ Муратэ киэшакло фэхүгъэуу, Сырыф ипсыкьефэхэм адигэ къужым имафэ щагъэмэфэкыщтыгъэ, цыфыбэ ригъэблагъэштыгъэ. Мэфэк чэфэу, гэшлэгъон дэдэу хууштыгъэ. Пшэрхыаклохэри, кьеолагъэхэм ашыщхэри зэнэхъокуу-щтыгъэх, орэдхэр кыыша-щтыгъэх, кыышышо-щтыгъэх, щычэфыщтыгъэх. Сырыф ипсынхээ дэтхэу ипсыкьефэхэм адэж клоцтыгъэх, куушхэхэхэу къужъе чыгхэр зытизм дэ-кылахэти, къужхэр куагъо-ищтыгъэх, ашхыщтыгъэх, зыда-хыхыщтыгъэх. Кыагъэхэм зэкэмэ мэфэкыр лэшэу ягу-пэу, джыри кыаклохэ ашоигъоу, зэбгырыкыжыщтыгъэх. Мурат риходыжьеэгэе лэпкэ юфыр илэхжэм джыри лагъэкхэ-нум ушыгугын пльэкишт.

ТЭУ Аслын.
Археолог.

Хъэ гъорыклохэр щынаагьох

Хъэ гъорыклохэм ягугу бэрэ къэтэшы нахь мышэмий, зэшхъогъэ мыхуугъэ тофышиоу непэ обществэм ыпашхъэ итхэм зэу ащищ. Сыда пломэ ахэр цыфхэмкэ щынаагьоу щитых, анахъеу сабийхэмкэ.

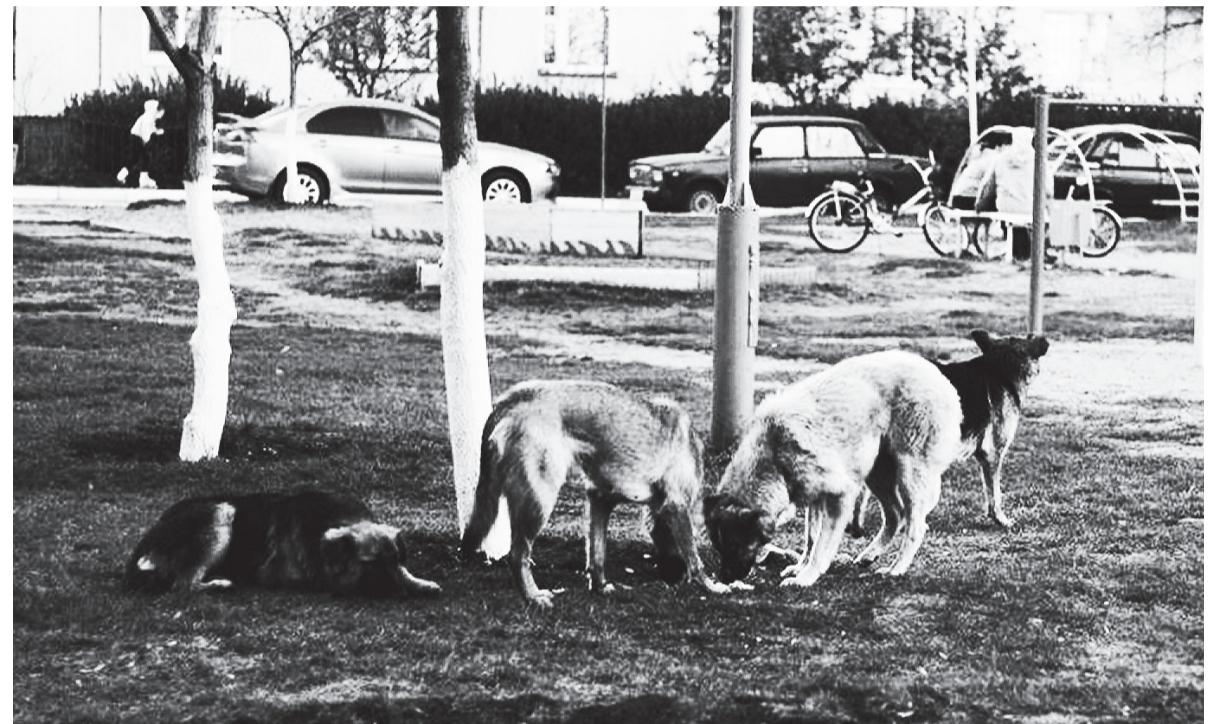
Ильэс къэс хъэ гъорыклохэр къызэцкъягъэхэм япчагъэ хэхь. Мыекуапэ щыпсэухэрэм мы гумэкыгъорь зы ильэсээп зялэр, мы мафхэмии араанахь шхъаехэм ащищ.

Ильэс пчагъэ хуугъеу хъэ гъорыкло купхэр къалэу. Мыекуапэ иурамхэм бэу атетых. Ахэм япчагъэ зыфедизир къылонену зыими ышээрэп. Ау уицыхъэ тельэу къеплон плъекъишт ильэс къэс ахэм зеражахъорэр, аш даклоу мы тофыгъом ыгъэгумэкъире къэлдэсхэм япчагьи къыщыккэрэп.

Хъэ гъорыклохэр цыфхэмкэ щынаагьох. Мыекуапэ ирайонену Маякым, урамэу Калининым, заводэу «Точмашим», вокзальнымыкки къэлэ гупч паркым адэжь хъэ гъорыкло купхэр бэу атетых.

Ахэм хашхурэхуяар бэу ахетых. Хъэхэм языхэм уазитеукоки маштэхш, ючых. Ау ахетых къызэцкъякъихэрэ. Къэлэ паркымыкки урамэу Краснооктябрьскэм хъэ гъорыкло купэу атетхэр мыш пэгъунэгъю щыпсэухэрэм мыкки тофыланлэу атетхэм ашылажьхэрэм агъашхэх. Ахэм япчагъэ бэ зэрэхуягъэм гумэкыгъоре щынаагьоре къафехы. Сыда пломэ мы чыпилэр унагхохэм языгъэпсэфыпэу мыкки якъуанлэу щыт.

«Мыекуапэ ипсэушхъэ гъорыклохэр» зыфилорэ волонтер купым илашчуу Зили Степановам къызэриуагъэмкэ, мы гумэкыгъом къэлдэсхэм ялажки хэль. Сыда пломэ а псэушхъэхэм янахыбэр ахэм къычадзыжыгъэх. Бэрэ къы-

гтыхэрэ шхъээгъэзыпэ ийкиренеу а пчагъэм щыккэрэп.

— Тэ республикэм икъэралыгъо унашьо тэгъэцакэ, зыпари зыльмынпльэхэрэ хъэ гъорыклохэм щырхэр къаклемыхъонхэм ыуж тит: аш фэдэхэр къэтэубытих, стерилизовать тэшых. Нэүжым ильэсым къыклоц ахэр охтэ гъэнэфагъэкэ шхъээгъэзыпэ щытээгъых. Псэушхъэхэр зыкухэрэм ыкки щынаутхэмкэ зыгъаллэхэрэм тэ тащыщ, етланни къыдэллытэн фое жъалмыгъе хэлэу псэушхъэхэм адэзеклохэрэр хабзэм зэригъэцьинхэрэр, — къыуагь З. Степановам.

Адигеим ихэбээ пашэхэм къызэралорэмкэ, хъэ гъорыкло купхэм лъыплээн зэрямынэр муниципальна хабзэм илахъэу плонир тэрэзэп. Мы гумэкыгъор къэлэ бюджет закъокэ зэшопхынэу щытэп. Къалэм аш фэдиз ахьщэ илэп хъэ гъорыклохэр къуубытихуу ыкки ахэр стерилизацию ышынхэу. Мы тофыгъомкэ нэммык къэралхэм опытэу алэклэльир къызлэдгъэхан фое. Ахэм мы гумэкыгъор псынкэу дагъэзыжы: зыими имые хъэхэр ыкки

зыхуруюми лъялсэ имылэу щытэп. Къалэм стерилизации щыпшын хъумэ лъялэу къыдэкы, сомэ мини 4 — 5 ыуасыкки ар зэкэмий афызэштохырэп. Аш къыхэкэу хъэхэр цыфхэм къычадзыжыгъхэш, тьюгум къытыратлупхыхъэх. Бэрэ къыхэкы общественнэ транспорт уцуплээм, тучан члэхъэгүхэм, бэдзэр үүпээр адэжхэм хъэшьцир цыклюхэр тхыллыпэ къемланхэм арысхэу къыуагъанхэу. Джарэущтэу хъэ гъорыклохэм япчагъэ нахыбэ мэхье зэпэйт, — къыуагь З. Степановам.

Адигеим ихэбээ пашэхэм къызэралорэмкэ, хъэ гъорыкло купхэм лъыплээн зэрямынэр муниципальна хабзэм илахъэу плонир тэрэзэп. Мы гумэкыгъор къэлэ бюджет закъокэ зэшопхынэу щытэп. Къалэм аш фэдиз ахьщэ илэп хъэ гъорыклохэр къуубытихуу ыкки ахэр стерилизацию ышынхэу. Мы тофыгъомкэ нэммык къэралхэм опытэу алэклэльир къызлэдгъэхан фое. Ахэм мы гумэкыгъор псынкэу дагъэзыжы: зыими имые хъэхэр ыкки

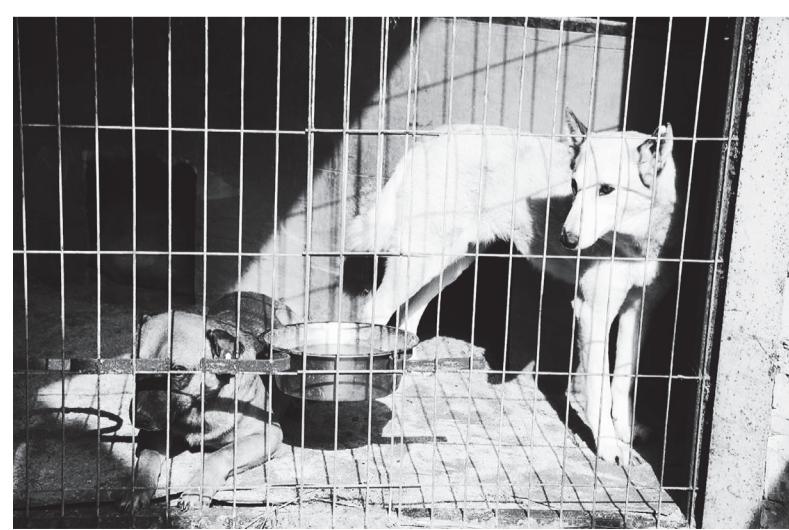
чэтуухэр къаубытих, стерилизации ашых, чипхэр ахальхэшь атлупхыхъжых. Хэбзэгъеуцугъэ гъэнэфагъэ щытэу мы шыккэр Урысыем ишъольырхэм ашыгъэфедэгъэнэу щыт. Ау ар бгээпсынам пае ахьщэу мыш пэлухъащтыр къэзытлупхыщт федеральнэ программэр штэгъен фое.

Къэлгъэн фое, 2020-рэ ильэсийн щылэ мазэм къыщуублагъэу приютхэм афэгъэхыгъэ федеральнэ законэу «Об обращении с животными» зыфилор къэлэ аштагъ. Аш къызэрэшьцирэмкэ, псэуплэ зымылэ псэушхъэхэр олэжыгъэхкэ щыгъэгъэзыпэ щытэгъэзьтых. Джаш фэдэу ахэм язээнхэ ыкки стерилизацию ашынхэ фое.

Мыш дэжьым зэфхэхысожжэр пшынхэ плъекъишт: унашьор агъэцкээнам пае псэушхъэхэр зыщаигыгъирэ шхъэгъэгъэзыпэ закъоу Адигеим итым чыгулах къыратын фое. Мы уахтэм станицу Ханскэм пэмычыжьеу псэушхъэхэр зыщаигыгъирэ шхъэгъэгъэзыпэ «Дружок» зыфилорэр зытэчылээр бэджэндэу къалахыгь.

— Чыгур бэджэндэу зэрэтигъым къыхэкыкэ мыш чэур үдгээцуошьурэп ыкки псэушхъэхэр зыдесыицт вольерхэр тфыдэшхъэхэрэп. Официалынэу тоф зышээрэ организациеу тыщт нахь мышэмий, чыгу къытатынам нэммыккэ зыпарэмий тыккэдэрэул, ахьши, псэушхъэхэм ядгэшхыщтыри тэр-тэрэу къэтэгъотых. Цыфхэр ылэгэгъэу къытфэхъух, ашхыщхэр къытфашх. Волонтерхэр мэгугъэх Адигеим ипащхэм мы тофыгъом анаэ тырадзэнэу, ягумэкыгъохэр дагъэзыжынхэу, — къыуагь шхъэгъэгъэзыпэ иштэу З. Степановам.

КИАРЭ Фатим.

Искусствэмрэ тхылъыкIэхэмрэ

Орэдьир щыIэнгъэм щытигъус

Зэльашэрэ композиторэу Тхыабысымэ Умарэ иорэдхэр зидэт тхылъэу Адыгэ Республиком культурэмкэ и Министерстве кыдигъэкыгъэм Кыкы Софиерэ Артем Пысьрэ кытегушыIэнхэу тялъэууг.

Адыгэ Республиком изаслуженнэ аристктэу Кыкы Софие Санкт-Петербург щэпсэу. Культурэм Iоф щишээз, общественнэ пшэрыльхэм ягъецкэн хэлажээ.

Санкт-Петербург тилэпкээхъэм щызехащээр Адыгэ Хасэм хэт, шлэжымын ехылпээзэе пчыххэзехаахъэм орэдхэр кыашто, концертхэр кыашто. Адыгэ орэдхэр льепкэ зэфэшхъафхэм зэхаригъэхы шоигъуо Iофхъабзхэм кыщакэ афхэу.

— «Орэдьир о зигъэгъус» зыфиорэ тхылъэу Мьеекуапэ кыншихаутыгъэм сызеджэм, льэшэу сиыгушуагь, — кытигуагь Кыкы Софие. — Оред пэпч гупшигэхэхыгъэ хэсэльгаагь. Тхылъир сэлэгэльэу мэжамэх гум кыншихаутыгъыкы, концерт кыэстин симурадэу зэгъэшэнхэр сэшых. Композиторэу Артем Пысь, тхылъим икыдэгъэкын хэлэжъахъэм гүнэ имылэу сафэрэз.

ЕгъэжьапIэм ильягъу

Кыкы Софие музыкальнэ училишыр Мьеекуапэ кыншиухыгь, Санкт-Петербург ишлэнгээ щынхигъэхуагь. Артем Пысь Адыгэ Республиком искусстввэхэмкэ иколледж щеджээ, композитор сэнхэхьатын зығигъасэштыгь. Консерваториу Москва дэтын зычахъэм, Адыгэ Республиком зэхыныгъэу дырихэм заригъэшьомбгүйг.

— Фестивальхэм, концертхэм ашыурэ орэдхэм Артем Пысь

ядэуузэ, Адыгэ Республиком искусстве бай зериэм ыгъэгушоштыгь. Льецеркью Кимэ ыусыгъэ произведенияхэм ашыщхэр ансамблэхэм, орэдьиохэм апае зэргиагафхэу фежьагь.

— Ильэс заулэкэ узекэлэбэжьем, Тхыабысымэ Умарэ иорэдхэр аранжировке сшынхэу гухэль сшыгъэ, — кытуатэ Артем Пысь. — Адыгэ Республиком культурэмкэ и Министерстве Iофхъэм зэхэшакло фэхуу, Тхыабысымэ Умарэ иорэдхэр зидэт тхылъим икыдэгъэкын схэлэжъэнэу кызысаю, тимурадхэр зэтэфагъэхэу сплытагь.

Композиторэу Артем Пысь тхылъим игъэхьазырын хэлажьээ, адыгэ орэдхэм гукэ нахь апэблагь хууль. Фольклорым еклюре льагъом льыхъуээ, зэфэхьысихъхэр ышыгъэх.

Тамэм льагъу зерэйт

Тхыабысымэ Умарэ Хэгъэгу

зэошхом льыхъужынгъэ щызэрихъагь, орденхэр, медальхэр кыншихаутыгъэшошагь. Ядэж кыншихаутыгъэшошагь. Адэж кыншихаутыгъэшошагь. Адэж кыншихаутыгъэшошагь.

— Оред 600 фэдиз Тхыабысымэ Умарэ ыусыгъэу кыльтигэ, — зэдэгүүшгээгүр льегъекуатэ Кыкы Софие. — «Синан», «Оуниту», «Сиккуадж», фэшхъафхэри адыгэхэм ядунаи щынхигъэхыгъэх. Шээжь Розэ Тхыабысымэ Умарэ иорэдхэр кыншихаутыгъэшошагь.

эстрадэм нахь щызэльашлагь. Сэ анахэу кыншихаутыгъэшы сшоигъор Умарэ иорэдхэр маклэу кыншихаутыгъэр архы.

Кыкы Софие зэрильтиэрэмкэ, композиторын Iофшагъагь щынхигъэм кыншихаутыгъэхоным фэшээ орэдэу ыусыгъэхэр концертхэм, пчыххэзэхахъэхэм нахьыбэр кыншихаутыгъэр архы.

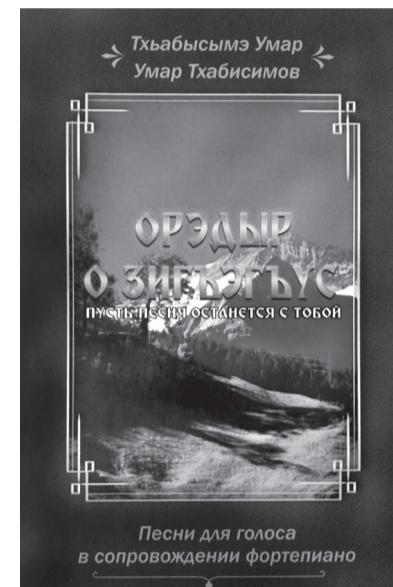
Орэдым тамэу илээ льагэу зильтын пае зы нэбгырэп Iофшагъэрэ. Искусствэм льепкэхэр зэрээфийшэхэрэх үкыгыкырыгызэ, щынхигъэм уфэклоны ухажтэм кыншихаутыгъэрэ пшэриль.

Нахьыбэрэ зэхэтхынхэм фэшэ «Орэдьир о зигъэгъус» зыфиорэ тхылъим У. Тхыабысымэ ипроизведение 20-м нахьыбэрэ кыншихаутыгъэр. Льепкэ искуствэм итарих кыншихаутыгъэр артистхэм ашоигъэшэгъонэу кыншихаутыгъэр. Фольклорым нахь куоу тидэлэжъэн зэрэфаар аш кыншихаутыгъэр.

«Ным иорэд», «Пшэшьэ удж», «Адыгэ пшынэ», «Адыгэ хэку», нэмийхэри тиартихэм нахьыбэрэ зэхытагъэхы тшоигыгь.

Оредым гур кыншихаутыгъэр, орэдым щынхигъэм уфещэ. Орэдым пчуныгъэ мэхъанэу илэр гыаштэм кыншихаутыгъэр.

Адыгэ Республиком искуствэмкэ иколледжэу Тхыабысымэ Умарэ ыцэ зыхьырэм июбилей ехылпээгэе пчыххэзэхахъэхэр Мьеекуапэ бжыхьэм щынхигъэр.

Зынхуякэ, Тхыабысымэ Умарэ фэдэхэрэ орэдьир зигъэсгээгээ дээклиолхэм щынхигъэ гэшэгэйхон кыншихаутыгъэр нэгум кыншихаутыгъэр.

Концертыр агъэхъазыры

«Орэдьир о зигъэгъус» зыфиорэ тхылъим кыншихаутыгъэм афэгъэхыгъэ концерт Кыкы Софие Артем Пысьрэ агъэхъазыры.

Адыгэ Республиком искуствэмкэ иколледжэу Тхыабысымэ Умарэ ыцэ зыхьырэм июбилей ехылпээгэе пчыххэзэхахъэхэр Мьеекуапэ бжыхьэм щынхигъэр.

— ЕджапIэу кыншихаутыгъэм тиконцерт щыклошт, — кытуатэ Кыкы Софие. — Колледжым икэлээгэаджэхэм, студентхэм талукишт.

Санкт-Петербург, Москва, фэшхъафхэм Тхыабысымэ Умарэ иорэдхэр Кыкы Софие кыншихаутыгъэм тиконцерт щыклошт, — кытуатэ Кыкы Софие. — Колледжым икэлээгэаджэхэм, студентхэм талукишт.

Республике общественнэ движение «Адыгэ Хасэм» У. Тхыабысымэ иорэдхэм афэгъэхыгъэ зэхахъэу щыклошт Кыкы Софие Артем Пысьрэ кыншихаутыгъэм тиконцерт щыклошт, — кытуатэ Кыкы Софие. — Колледжым икэлээгэаджэхэм, студентхэм талукишт.

Оредым тызэфещэ, насыпир кыншихаутыгъэм тиконцерт щыклошт, — кытуатэ Кыкы Софие. — Колледжым икэлээгэаджэхэм, студентхэм талукишт.

— ЕджапIэу кыншихаутыгъэм тиконцерт щыклошт, — кытуатэ Кыкы Софие. — Колледжым икэлээгэаджэхэм, студентхэм талукишт.

Зэхээшагъэр
ыкы кыншихаутыгъэр:
Адыгэ Республиком
льепкэ Iофхэмкэ, Икыб кыншихаутыгъэр
псэурэ тильэпкээхъэм адьриягэ зэхын
иамалхэмкэ и Комитет
адресир:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мыеекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къялхырэп А4-кэ заджэхэрэ тхылъэху
зипчагъэкэ 5-м
емыххуэрэр арх. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтэу, шрифтыр
12-м нахь цыкынчуу
щытэп. Мы шапхъэх
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэхгээжээжьых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зынхуякытагъэр:
Урысые Федерацием
хэутын Iофхэмкэ, тел-
радиокъэтын-
хэмкэ ыкы зэлты-
Iэссыкэ амалхэмкэ и
Министерстве и Темир-Кавказ
Чыпэ гээоры-
шапI, зэраушхытагъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зынхуятуырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэхгээжээжьых
4572
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1506

Хэутын узчи-
кэлхэнэу щыт ухажтэр
Сыхытэр
18.00
Зынхуятуырэр
уахжтэр
Сыхытэр
18.00

Редактор шхыбаэм
ипшээрильхэр
зыгъэцакIэрэр
МэшлIэкъо
С. А.

Пшээдэжкыж
зыхьырэ секретарыр
Тхаркъохъо
А. Н.